

Terugblik Platform Nationale Parken 7 juli 2022, Eenhoorn, Amersfoort

Het Platform Nationale Parken stond 7 juli 2022 in het teken van het beleidsprogramma dat dit jaar wordt ontwikkeld door het ministerie van LNV, de provincies en het Kernteam Nationale Parken (overleg van parken en partners).

Na de opening door Michiel Rijsberman (voorzitter Kernteam) en inleidingen door prof. André van der Zande (o.a. voorzitter Rli-commissie Natuurinclusief Nederland) en Masja Stefanski (projectleider beleidsprogramma namens LNV), discussieerden de deelnemers met elkaar in deelsessies over drie thema's: Visie, Kwaliteit en de rol bij maatschappelijke/ruimtelijke opgaven.

Hieronder een korte samenvatting van de deelsessies, met de belangrijkste/meest genoemde zaken. Alle gemaakte opmerkingen zijn in het bezit van de werkgroep. De opbrengst van de bijeenkomst wordt gebruikt bij de verdere uitwerking van het beleidsprogramma Nationale Parken.

Deelsessie Visie

In tegenstelling tot andere Natura 2000 of NNN-gebieden roepen Nationale Parken (NP) een uniek belevingsgevoel op bij mensen. Het gaat om de bijzondere ervaring in een uniek stuk natuur. Het NP slaat communicatief ook beter aan dan 'Natura 2000 of NNN'. Ook werd 'trots' in dit verband genoemd. Natuur waar je trots op bent en waar je naar toe wilt gaan!
Ook van belang: NP zijn een publieke voorziening, toegankelijk voor iedereen.

Kracht collectie

NP moeten uniek en kenmerkend zijn. Hierbij tekenden zich twee richtingen af. Van grotere robuuste gebieden die het verhaal van de Nederlandse delta vertellen (van hoog naar laag) tot de waardering van de veelheid/rijkheid aan NP, in de nabijheid van iedereen.

Het unieke van de Nederlandse NP is de interactie die plaatsvindt tussen mens en natuur, de cultuurlandschappen. In die zin lijken zij nog het meest op de Engelse NP, met dorpen ingelegd. Opgemerkt dat het belang van beschermde natuur voorop moet staan.

Alternatieve labels

Gesproken werd over labelmoeheid en de onduidelijkheid die alle labels oproepen. Aan de andere kant kunnen labels als 'nationaal of regionaal landschap/landschapspark' wel helpen omdat het soms beter de lading dekt. En een label, dat van NP of een alternatief, biedt ook kansen, bijvoorbeeld middelen, om doelen te bereiken.

Extra noties

Van belang wordt de herkenbaarheid voor de buitenwereld geacht. Belangrijk om in de regio met de juiste partijen in gesprek te zijn. Lokale betrokkenheid is belangrijk om de samenleving mee te krijgen. Pleit voor niet te grote schaal. NP kunnen een verbindende rol spelen.

NP moeten wel voldoen aan basiscriteria/kwaliteit. Als je als park niet wilt of kunt voldoen, houdt het op als NP.

Deelsessie Kwaliteit

In gebieden die als NP zijn aangewezen, mag je een bepaalde kwaliteit van de natuur en het landschap verwachten. De donkergroene natuurkern is de basis van het park. Deze kern wil je beschermen maar ook verbinden met de gebieden om de kern heen.

In deze sessie is gesproken over de criteria waar parken aan zouden moeten voldoen om aangewezen te worden en blijven als NP en de mogelijke ontwikkelcriteria voor de verdere doorontwikkeling.

Criteria

Het samenhangende landschapsecologisch systeem zou een belangrijke basis kunnen zijn voor het NP. Als je dat doet verhoudt zich dat volgens sommigen minder met kwantitatieve criteria zoals aantal ha. natuurkern. Anderen gaven aan dat een minimale omvang van de natuurkern en vergroten van de huidige kernen juist nodig is omdat je die kern dan beter kan behouden en beschermen. De standaard en leidraad zijn nog steeds een goed uitgangspunt voor criteria.

Zonering

De kern van de zoneringgedachte is dat de activiteiten die om de kwetsbare natuurkern heen plaatsvinden een bijdrage moeten leveren aan het robuuster en veerkrachtiger maken van die natuurkern, aan herstel daarvan en geen schade aanrichten. Dat idee werd omarmd, maar de uitwerking met een zone op een kaart kan ook weerstand oproepen. Je zou ook voor een kwalitatieve beschrijving van het gebied eromheen kunnen kiezen en voor organische ontwikkeling. Bovendien moet er goed gekeken worden naar de vorm van een zone: dat is niet altijd een cirkel om een natuurkern heen. Wel zouden maatregelen in die zone gericht moeten zijn op natuurinclusieve activiteiten.

Timing

Stel een overgangstermijn in waarin je naar het eindbeeld van de parken toe kan werken. Schets dat eindbeeld op de langere termijn bv 2050. Doe tussenmetingen en sluit aan bij reguliere termijnen, zoals termijnen van andere beleidsprogramma's (5-10 jaar). Werk met zelfevaluaties en audits. Dat kan er uiteindelijk toe leiden dat niet alle huidige parken NP blijven.

Deelsessie Nationale Parken en maatschappelijke/ruimtelijke opgaven

NP kunnen een rol spelen in de grote ruimtelijke opgaven in Nederland. In de NPLG-brief van het kabinet worden de NP genoemd als één van de beleidsprogramma's die kunnen helpen om de stikstofopgaven mee te realiseren. Hoe kunnen de NP deze rol vormgeven, wat is daarvoor nodig? En wat is de relatie met andere opgaven, zoals water, klimaat en programma's zoals Mooi Nederland?

In deze sessie is gesproken over wat NP kunnen betekenen in de aanpak van grote opgaven en of daar al voorbeelden van zijn, hoe de organisatiekracht van de NP ingezet kan worden en hoe tegelijkertijd planologische schaduwwerking voorkomen kan worden en wat er aan ondersteuning vanuit landelijke programma's nodig is. Hartekreten waren natuurinclusief, ontwikkelgericht en NP als onafhankelijk platform en NP als proeftuin voor gebiedsgerichte integrale aanpak.

Platform – verbinder

NP kunnen als verbinder doelen, belangen en sectoren bij elkaar brengen (samenspel). Doordat zij het landschapsecologisch systeem als basis nemen brengen zij samenhang tussen deelgebieden en tussen sectorale doelen = integrale aanpak. Daarnaast zijn zij een onafhankelijk platform wat integrale oplossingen van onderop stimuleert en in staat is om gebiedscoalities te smeden (samenspraak). NP kunnen ook fungeren als proeftuin voor innovaties en integrale gebiedsgerichte aanpakken. Helaas worden NP nog te vaak gezien als bedreiging (beeld van beperkende maatregelen i.p.v. kansen). Zonering of contouren op de kaart kan dit verergeren en het lijkt niet goed te passen bij NP als ontwikkelgericht onafhankelijk platform.

Voorbeelden van het aanpakken van maatschappelijke opgaven.

Onder andere de volgende voorbeelden kwamen voorbij: natuurinclusief denken en handelen, aanpak veenweideproblematiek, bezoekersmanagement, dorpsontwikkeling, gebiedscoöperatie-dealmaking proces, landschapsinclusieve landbouw en nog veel meer.

Landelijke ondersteuning vanuit programma's

Er is landelijke ondersteuning nodig voor de erkenning en legitimatie van NP. Een duidelijke plek in Rijksbeleid, bijvoorbeeld in het Nationaal Programma Landelijk Gebied is hierbij van belang.

Ontschoot budgetten! Is nodig om ontwikkelingen in samenhang op te pakken.

Er is een meerjarenperspectief voor de parken nodig, duidelijkheid over het stelsel van NP en de inrichting daarvan en de rol van NP in de grote transitieopgaven. Zorg voor synergie tussen de ruimtelijke programma's, ook financieel en nodig NP daarbij uit. Formuleer houvast voor natuurinclusief ontwikkelen!

Tot slot

Aan het einde van de bijeenkomst wees gedeputeerde Anita Pijpelink (IPO) op het belang van samenwerking op meerdere niveaus: LNV – provincies, NP onderling, regionale samenwerking en samenwerking tussen de deelnemende partijen in een NP. Op elk level moet dat goed zijn.

Ook gaf zij aan dat de rol van NP bij maatschappelijke opgaven nog onvoldoende in het vizier zijn. Zij riep de NP op zich op de kaart te spelen. Maak jezelf kenbaar. NP hebben expertise en een mooi netwerk.

Natuur is weliswaar vertrekpunt, maar kent een bredere scope en belang. Economisch, toeristisch etc. Naast halen (economische en maatschappelijke opbrengst) is nu ook de vraag 'wat kun je betekenen voor/bijdragen aan een NP'.

De werkgroep beleidsprogramma NP,
Masja Stefanski en Esther Rotteveel, LNV
Inge van Westbroek, IPO
Adriaan Buitink, NPB/Kernteam